

gondolt, hogy a főnök talán megsebesült a sűrű erdő valamelyik fenevadjával vívott küzdelemben. Majd csak fölépül és újra hallatja bánatos dalát. Ámde mindhiába várt. Sohase látta többé indián szerelmesét s az ő egyszerű nádsípjának mélabús hangjait sem hallotta soha többé...

Mburucuyát a kétségbeesésbe kergette a bizonytalanság okozta szenvedés s az aggodás egy neki oly drága életért. Sápadt lett és beesett szemű, tekintete végtelen szomorúság kifejezője, de mélyen szívébe zárta szerelmi bánatát, mely rá nézve annál gyilkosabb volt, mert nem közölte azt senkivel.

Egy este naplemente után, mikor a leány egyedül és némán, mintha még egyre várna, kémlelő szemekkel a végtelenbe tekintgetett, a közeli sűrűségből egy öreg indiánasszony különös alakja bukkant elő.

És suttogó hangon megszólította Mburucuyát.

Ez az indián nő annak a férfinak az anyja volt, aki őt oly nagyon szerette. Azért jött el, hogy a leánynak elbeszélje a fia szomorú sorsát. És elmondta, hogy a főnököt maga a kapitány, a Mburucuya atyja ölte meg. Valahogyan tudomást szerzett a fiatalok titkos szerelméről s úgy gondolta, hogy egyedül a halál lehet az, mely őket örökre elválasztja egymástól.

Mburucuya megtört szívvel követte az indián asszonyt arra a helyre, hol az áldozat halóporai pihentek. Guarani ősi szokás szerint nyitott ravatalon feküdt a holttest, temetetlenül az erdő vad sűrűjében, a rengeteg magányban, csak a *yaguá* nevű halálmadár röpködött körülte s a vadon sűrűje visszhangozta a gyászos madár kellemetlen hangú rikoltozásait.

Mburucuya féltörően a lelki fájdalomtól, egy mély árkot ásott a ravatal mellett s abba helyezte bele annak a férfinak holttestét, akinek meg kellett halnia az iránta való szerelméért. Aztán az oly nagyon meggyötört szívébe ott a sír fölött beledöfte azt a nemes művű nyilat, melyet még kedvese adott neki a boldogabb napokban. S a szorgalmas kézimunka díszes alkotása, a kis tollas nyíl, ott maradt a halott leány szíve fölött, mint egy abból sarjadó exotikus virág...

Az öreg indián asszony — úgy amint azt neki Mburucuya meghagyta — a holttesteket szépen betakarta földdel s mindennap kiment arra a helyre, hogy fia s ennek szerelme most már

boldog lelkével beszélgesse. S íme, nem sok idő múlva csodálkozva látta, hogy abból a közös sírból frissen, pompázva sarjadt fel egy azelőtt soha nem látott növény élénkzöld levelekkel, kék és halványpiros virágokkal s piros magvú, sárguló gyümölcscsel. Ámulva látta, hogy ez a különös növény miként kúszott fel az erdő öreg fáira ezeknek ékességeül, mikor pedig azok már kivénhedtek, miként fonódott hozzá törzseikhez és ágaikhoz, szeretettel kedvessé téve őket a maga ifjú szépségének csodájával...

A vadon sírjából kisarjadt növény volt a *mburucuya*, mely ott született meg a halott leány nyíllal átszúrt szívében...

Akik most ott az erdőben és a folyó mentén laktak, azt tartják, hogyha a *mburucuya* virágában ott láthatók ama nagy lélek szenvedéseinek a jelei, aki halálba ment az emberiség iránt való szeretetből, ez azért van, mert az Üdvözítő maga is helyeselte a sokat szenvedett leány áldozattételét, hiszen a szeretet nemesít.

Zsoldos Benő.

Blaháné mint Shakespeare-színésznő.

Ez a hangzatos cím inkább csak az ellentét kedvéért kíváncszott igénytelen feljegyzésünk élére, melynek bizonyos érdekességet épen az a körülmény adhat, hogy *egyellenegy* színházi estének elhalványult emlékét újítja fel. A Blaháné elhunytakor megjelent nekrológokban színpadi pályájának erről a mozzanataról tudtunkkal szó nem esett.

Ötvenhárom esztendővel ezelőtt, 1873 február 26-án, történt, hogy a főváros közönségét kétévi működésével rohamosan meghódító ifjú színésznő egy színpadi felújítás alkalmával Shakespeare egyik legszeretreméltóbb mesealakjának fantasztikus jelmezében lépett a Nemzeti Színház közönsége elé, ajkán Arany János gyönyörű verseivel. Puck szerepét játszotta el a *Szentiván-éji álom*-ban.

Ez a színpadunkon annyira kedvelt tündéri játék — mely előadásainak számával (155) shakespearei műsorunkban a *Romeo és Julia* meg a *Hamlet* után a harmadik helyet foglalja el — azon az estén, kilenc évvel bemutatóelőadása után, harmincegyedszer került színpadra.

Kik voltak Blaháné elődjei Puck szerepében? A mai közönségből csak igen kevesen tudják, hogy ezt a kis vásott, cserfesbeszédű manót a költe-

mény 1864-iki bemutatóján — férfiszínész játszotta, mint ahogy férfi személyesítette meg Oberonnak, a tündérkirálynak alakját is : Puck Szerdahelyi Kálmán volt, a színház megnyerő egyéniségű bonvivánja (Prielle Kornélia férje), Oberon pedig Egressy Gábor, a nagy tragikus színész. Hanem mind a két szerep rövidesen női kézbe került, amint azt a bírálók nyomban a bemutató után sürgették is. Szerdahelyi csak hatszor játszotta Puckot s még a bemutatóelőadás évében átadta szerepét Szigligeti Jolánnak, ki azután annak egy évtizednél tovább tulajdonosa maradt. Szigligeti Jolán egyike volt Szigligeti Ede négy leányának, kik közül kivülről még ketten (Anna és Ferike) voltak — hosszabb-rövidebb ideig — tagjai a Nemzeti Színháznak s e két utóbbi is épen a *Szentivánéji álomban* is játszott egy-egy szerepet.

Blahánénak tehát Puck alakításában egy férfi- meg egy nő-elődje volt ; ő lett színpadunk harmadik «Robin pajtás»-a. (S ha már így benne vagyunk a genealógiában, jegyezzünk ide még öt nevet : a kedves szerep öt további gazdáját az azóta lefolyt félszázad alatt ; ime : Palotay Piroska, Nagy Ibolya, Ligeti Juliska, Váradi Aranka, Somogyi Erzs.)

Nem érdekelten egy pillantást vetni Blaháné shakespearei debutjének színlapjára sem ; játéktársai között sok kitűnő név akad. Zubolyt Szigeti József játszotta, Theseust pedig Szigeti Imre. A két szerelmes athéni ifjat Nagy Imre és Náday Ferenc személyesítette meg. Vackor szerepében a nagy jellemszínész, Tóth József lépett fel. Oberon tündérmeze már egy szép színésznőn csillogott : Bogdánovics Krisztinán, ki utóbb megvált a színpadtól s lett belőle Beksics Gusztávné, jeles publicistánk felesége s egyúttal Bogdánovics György névvel regényíró (egy magyar *George*, ha mindjárt nem is — Sand!). S a szép Oberonnak megvesztegetően hájos Títániája Molnárné Kocsisovszky Borcsa volt, a magyar színjátszás egyik legdedélgetettebb naivája, akkoriban Molnár György tragikai hősszínész felesége.

Két szerepben pedig azon az estén színpadunknak két ma is működő kitűnősége lépett fel először : Helena szerepét Helvey Laura játszotta, Hippolyta amazonkirálynőt pedig Kassainé, az idétt a Nemzeti Színháznak sokatigéző fiatal tagja s Kassai Vidornak, a Népszínház ma is élő veterán művésznék neje, ma : Jászai Mari néven a magyar színészetnek legnagyobb büszkesége.

Hogy állta meg helyét ebben a jeles együttesben a «kis Blaháné», ki két évvel előbb a *Tündérlak Magyarországbán* Marcsa szerepében köszöntött be a nemzeti színpadon s e két év alatt egy csomó népszínműben meg egy-két könnyebb daljátékban aratott sikert és szerzett népszerűséget?

Amaz egyetlen alkalom nézőközönségéből igen kevesen lehetnek már életben. Még élő játéktársainak emlékeztében is az azóta letelt két emberöltőnyi idő erősen elhalványíthatta a futó órák benyomásait, miket az alkalom többszöri megismétlődése nem rögzíthetett meg bennük.

Fellapoztuk az időszaki sajtó egykorú ítéletnyilvánításait, de illet is csak két helyütt találtunk s ez a kettő sem ad valami értékes felvilágosítást ; legalább is egymásnak alaposan ellentmondanak.

A Fővárosi Lapok bírálója így vélekedik :

«A szerepcserék ellen nincs sok kifogásunk, de a kevés közé tartozik mindenesetre az is, hogy Puck tündér szerepcseréje körülbelül fölösleges volt, mert noha Blaháné asszony szintén élénken játszá, azonban már előbb Szigligeti Jolán kisasszonynál is elég ügyes kézzel volt. Valószínűleg Blaháné asszony ez alkalommal csak azt kívánta bebizonyítani, hogy a játékopera nem vonja el a drámatól, mert ime, a népszínműtől nemcsak Auber, hanem Shakespeare felé is szívesen tesz egy-egy lépést, de azért, mint a fallőrök jobbra-balra járó ingája, mindig visszatér a központra (népszínmű), ahonnan kiindult.»

Ez a kritikus tehát — elismerésméltóan nyakatekert stílusban — mintegy visszatessékeli Blahánét mind Shakespeare-től, mind a vígoperától (az Auberre való célzás ennek *Fekete domino* című dalművére vonatkozik) — a bokorugró szoknyába.

A Pesti Napló referense csak stílusának gyatra voltában hasonlít kartársához ; az elismerést jóval bővebben osztogatja amannál. Ime :

«Blaháné Puckja az új szereposztás legszerencsésebb fogása, oly jól tudott a versekkel elbánni (!), úgy megértette mondókáit (!!), a pajzán búvmondásokat, a tündéri bohóságokat, hogy várakozásunkat meghaladta s ha még kissé pajkosabb könnyedség-

gel mozog, az ő Robin pajtását mindig szívesen megnézzük.»

A Pesti Napló bírálója hiába nézte volna meg többször is szívesen az új Puckot : erre többé nem nyílt újabb alkalma ; ez a Robin pajtás vissza többé soha nem tért. Vagy a színház igazgatósága, vagy talán maga Blaháné, az

ellentmondó vélemények közül inkább a Fővárosi Lapok kritikusanak szavára hajlott : Puck szerepe visszakerült Szigligeti Jolánhoz. Blaháné kirándulása pedig a Shakespeare-játszás területén erre az egy próbálkozásra szorítkozott, melynek a mi szemünkben épen ez az egyszeri, meg nem ismétlődő volta ad különleges érdeket.

Rédey Tivadar.